

BUITEN

13^e JAARGANG N°. 48.

ZATERDAG 29 NOVEMBER 1919.

Foto D. C. Lomelino, Lissabon.

REISINDRUKKEN UIT PORTUGAL.
DE PORTUGEEESCHE KUST BIJ PEDRA D'ALOIDRAZ.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

BROEDERSCHAP (46), DOOR JOHN GALSWORTHY	BLZ. 560
REISINDRUKKEN UIT PORTUGAL, DOOR DR. M. G. DE BOER, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 559, 562—565
BOEKBESPREKING, DOOR E. TH. W.	BLZ. 564
ZASOEBRINA, DOOR MAXIM GORKI, NAAR DE FRANSCHE VERTALING VAN IWAN STRANNIK	„ 564
DE SAFFIER, DOOR K. L. SCHAMP	„ 566
EEN JAPANSCH ZEDE, DOOR DE R.	„ 566
KROMMENIE, DOOR R. V. O., GEÏLLUSTREERD	BLZ. 566—569
BARBARIJSCHEN SCHAPEN (10), UIT HET ENGELSCHE VAN ROBERT HICHENS, DOOR LIES SINNIGE—VAN DER AAT	BLZ. 568
HET 25-JARIG BESTAAN VAN DEN ALGEMEENEN NEDERLANDSCHEN DIAMANTBEWERKERS-BOND, ILLUSTRATIES	„ 570

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beteeftelijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een aaverteerder doet.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

BROEDERSCHAP

46) DOOR JOHN GALSWORTHY.
Uit het Engelsch vertaald door Leny Grondel—Chotzen.

HOOFDSTUK XL.

SLOTSCÈNE VAN HET BLIJSPEL.

ZIJ, die Hilary op weg naar de kamer van het modelletje hadden gezien, zouden aan de vuurroode plekken op zijn wangen en aan zijn vast gesloten mond hebben gemerkt, dat in hem het dierlijke overheerschte, waaraan zelfs de ontwikkeldste mensch bijwijlen onderworpen is.

Na achttien kwellende uren van besluiteloosheid, werd hij als het ware buiten zijn wil om naar dit meisje gedreven om haar een bezoek te brengen, waarvan het verdere leven van twee menschen zou afhangen.

Niemand in de gang kwam hem tegen nadat hij bij de huisdeur langs Bianca was heen gegaan. Gekwetst in zijn gevoel van eigenwaarde trad hij het kamertje van het model binnen.

Zijn plotselinge komst, vlak na den strijd, die zij zoo juist had doorstreden, was te veel voor de zelfbeheersching van het meisje.

Inplaats van hem tegemoet te gaan, viel zij op den koffer neer en barstte in luid snikken uit. Het was de huilbui van een kind, dat niet naar een partijtje mag, van een jong meisje, wier baljapon niet bijtijds is thuis bezorgd, maar het prikkelde Hilary, wiens zenuwen op dat oogenblik tegen niets bestand waren. Bevend stond hij voor haar alsof elk van die snikuitlaatjes een slag op zijn hoofd was, en diep in zijn hart verfoeide hij die stoffige, met parfum besprenkelde kamer, die bruin blikken koffer, dat afgehaalde bed, die roodbruine deuren.

En hij begreep, dat zij de schepen achter zich had verbrand om het hem als man van eer onmogelijk te maken haar in haar verwachtingen teleur te stellen.

Het modelletje hief haar gezicht op en keek hem aan. Wat zij zag, leek haar waarschijnlijk minder geruststellend dan wat zij eerst van hem had waargenomen, want zij hield dadelijk met snikken op, verbleef zich en liep op het raam toe, waar zij met haar zakdoek en haar poederkwastje de verwoestingen trachtte te herstellen, door haar tranen te weeg gebracht. Toen zij hiermede gereed was, bleef zij zoo zitten, met haar rug naar hem toegekeerd. Haar diepe ademhaling liet haar jonge lijf van haar hoofd tot haar middel zoo beven, dat zelfs het pauweveertje op haar hoed mee trilde. En bij elke soepele beweging scheen het Hilary alsof zij zich aan hem aanbood.

Op straat zette een orgel denzelfden wals in, die dien middag werd afgedraaid toen mijnheer Stone zoo ziek was. Beiden gingen te veel in hun ontroering op om de wijs te onderscheiden en toch verrichtte

die muziek wonderen op het gelaat van het jonge meisje gelijk ook de zon veroorzaakt, dat een bloem sterker geur verspreidt. En diezelfde muziek bracht ook meer uitdrukking om Hilarys mondhoeken, ze liet het bloed weer vrijer naar zijn ooren en wangen stroomen gelijk een windvlaag een vuurtje, dat haast uitgedoofd is, weer hoog laat opflakkeren. Zonder dat hij er zichzelf van bewust was, zonder geluid, naderde hij met kleine schreden haar steeds dichterbij en dichterbij, en, alsof zij dit voelde — niet tegenstaande het feit, dat het geheel geruischloos geschiedde — bleef zij roerloos zitten, slechts trillend door die zware, hijgende ademhaling van haar warm jong begeeren. In die stille handeling lag het groote levensvraagstuk opgesloten, het mysterie der beide geslachten. Met centimeters naderde hij haar en zij wachtte trillend, hem zoo als het ware hypnotiseerend zijn armen om haar heen te slaan, waarna ze hem zou bedwelmen zoodat hij alles, alles op aarde zou vergeten behalve haar jonge, bloeiende lijf, dat op hem wachtte, slechts wachtte op hem.

Het orgel verstomde. De band was verbroken. Zij draaide zich naar hem om. Zooals een windvlaag plotseling het stille, betooverend groene water verduistert, waarnaar de mensch betooverend heeft gestaard, zoo vaagde plotseling Hilarys gezond verstand over de situatie en toonde hem alles nog eens in felle nuchterheid. Het meisje, dat snel elke verandering op zijn gezicht waarnam, maakte eerst aanstalten om weer in tranen uit te barsten, maar daar zij had gemerkt, hoe nutteloos zoo'n huilbui was, vergenoegde zij er zich mee, haar hand tegen haar oogen aan te drukken.

Hilary keek naar die mollige, niet al te zindelijke hand. Zoo kon hij zien, dat zij door de vingers naar hem keek. Dat was angstwekkend, bijna afgrijselijk, gelijk de aanblik van een kat, die een vogel beloert, en weer verstijfde hij bij het plotselinge inzicht van de vreeselijke, nuchtere werkelijkheid van de positie, waarin hij zich bevond, bij de gedachte aan zijn eigen toekomst met dit meisje met haar gewoonten, haar leven, haar ontelbare eigenaardigheden, die hem onbekend waren en die ook deel van zijn eigen leven zouden uitmaken als hij haar nu met zich meenam. Een minuut ging voorbij, die oneindig scheen want hierin vatte zij nog eens samen elke kracht van haar lange jacht, haar instinctief verlangen naar iets, wat voor haar zekerheid voor haar gansche leven betekende, haar zucht naar verbetering, haar verleidelijk lokken.

Van dit alles bewust, teruggehouden door het toekomstvisioen en door zijn begeerte toch weer tot haar gedreven, wankelde Hilary als een dronken man. Plotseling sprong zij op, sloeg haar armen om zijn hals en zoog zijn mond aan de hare vast. De aanraking van haar lippen was vochtig en warm. De lucht van mufte poeder met viooltjesgeur stroomde van haar uit, vermengd met de eigenaardige lucht van haar lichaam. Het drong tot Hilary's innerlijk door. In zuiver lichamelijken afkeer wendde hij zich van haar af.

Op die wijze afgewezen, stond het meisje opgeheven met zwaar hijgende borst en ontstelde, groot starende oogen, haar mond nog steeds half geopend door den kus. Uit zijn zak gejaagd een rol bankbiljetten te voorschijn halend, gooide Hilary die op het bed neer.

„Ik kan je niet meenemen,” kreunde hij. „Het zou gekkenwerk zijn. Het is onmogelijk. . . .” En hij vluchtte weg, de gang in, holde de stoep af en sprong in zijn rijtuig. Het leek een oneindigheid totdat er beweging in het voertuig kwam. Tenslotte rolde het weg. Achterover geleund, zijn handen saamgeklemd, roerloos als een doode, zat Hilary er in.

De kamerverhuurster, die van haar ochtendboodschappenloopje terugkeerde, herkende hem ondanks zijn pijnlijk vertrokken gezicht. Mijnheer zag er uit alsof hij slecht nieuws had gehoord, dacht ze. Met vrouwelijk instinct bracht ze zijn verschijning in verband met haar huurster. Ze klopte aan de kamer van het meisje aan en daar ze geen antwoord kreeg, ging ze naar binnen.

Het modelletje lag op het afgehaalde bed, haar gezicht in de blauw en wit gestreepte tijk van de peluw gedrukt. Haar schouders schokten en het geluid van onderdrukt gesnikt kwam uit haar hoek. Strak naar dit tooneeltje kijkend, stond de vrouw daar zwijgend.

Daar ze een kerksche ingetogen vrouw was, had ze nooit veel met dit meisje op gehad, omdat ze instinctief begreep, dat die jonge vrouw reeds veel in haar leven had meegemaakt, en wie op zoo'n jeugdigen leeftijd reeds veel had beleefd, hoorde, dat wist zij bij ervaring, steeds tot de „meisjes van plezier”. Door haar bekendheid met het dorpsleven, was zij gemakkelijk in staat geweest om zich een denkbeeld van het leven van het modelletje te vormen, van dat heel simpele, vaak voorkomende levensgeschiedenisje. Soms was het verdriet door zulk soort meisjes spoedig vergeten en versleten, maar soms — als de jonge man niet niet deed, wat zijn plicht was en het meisje zich de zaak zeer ter harte nam, — ja dan. . . Zoo was de gedachtengang van deze vrouw geweest. Daar zij beiden tot dezelfde klasse behoorden, had zij haar huurster van het begin af dadelijk zonder verzachtende bijomstandigheden beoordeeld.

Maar nu zij haar op dat oogenblik zoo geheel opgelost in verdriet vond raakte zij, daar ook deze vrouw onder haar hard, koel gezicht en haar hongerige oogen een zacht en gevoelig plekje verborg, met kalme hand den rug van het modelletje aan.

Het meisje schudde de hand van zich af zooals een hartstochtelijk kind elken troost afwijst. „Laat me met rust,” bromde ze.

De vrouw trok haar hand weg. „Heeft iemand je kwaad gedaan?” vroeg ze.

Het modelletje schudde van neen.

Verbluft door die stomme smart, zweeg de vrouw. Toen, met de vastbeslotenheid van een vrouw, wier leven één lange strijd tegen het noodlot is geweest, mompelde ze:

„Ik kan niet mee aanzien, dat iemand zoo huilt.”

Maar toen het meisje niet op haar medegevoel reageerde, liep ze langzaam naar de deur toe.

„Als je me soms noodig hebt,” zei ze met licht ironische goedhartigheid, „dan kun je me in de keuken vinden.”

Het modelletje bleef stil op bed liggen. Slechts nu en dan krampte haar lichaam ineen als bij een kind, dat, een eind van zijn kameradjes af gelegen, zijn woede tracht neer te kampen en zijn donker oogenblikje van wanhoop in de aarde poogt te begraven.

Langzaam aan verminderden die stuiptrekkingen, werden zwaker en hielden tenslotte geheel op. Ze richtte zich op en wierp bij die beweging Hilarys bundel bankpapier, waarop ze had gelegen, op den grond.

Bij den aanblik van dat geld, barstte ze opnieuw in huilen uit, waarbij ze weer met haar hoofd op den nat behuilen peluw rustte. Nadat haar snikken bedaard waren, bleef ze nog eenigen tijd zoo stil liggen. Tenslotte stond zij op en sleepte zich naar den spiegel, waar ze haar ontwaan, wit gezicht met de vlekken op haar wangen, de dikke oogleden en de kringen onder haar oogen zwiingend verfrischte. Toen viel ze neer op den bruin verlakte koffer en hief de bankbiljetten van den grond op. Ze kraakten op de eigenaardige, speciale wijze van nieuw bankpapier: vijftien tienpondbiljetten, al wat Hilary aan reisgeld bij zich had gedragen. Haar oogen werden al grooter naarmate zij telde, en plotseling rolden weer de tranen neer op de donkere velletjes papier.

Daarna deed ze langzaam haar japon uit en stak het geld tusschen haar ondergoed, waarbij zij het neerduwde totdat het rusten bleef, zoodat het besloten lag tusschen haar borstrok en het trillende warme vleesch, dat haar hart beschermde.

HOOFDSTUK XLI.

HET HUIS DER HARMONIE.

Dienzelfde avond wandelde Stephen tegen half tien over het met vloertegels beplaveide pad, dat door den tuin naar het huis van zijn broer leidde.

„Kan ik Mevrouw Dallison spreken?”

„Mijnheer Dallison is vanmorgen van hier vertrokken, Mijnheer, en Mevrouw is nog niet thuis gekomen.”

„Wilt u Mevrouw dan dezen brief overhandigen, of neen, ik wacht wel op Mevrouw. Ik kan zeker wel zoolang in den tuin gaan?”

„Ja zeker, Mijnheer.”

„Best.”

„Ik zal de deur laten aanstaan, Mijnheer, voor het geval, dat u naar binnen wilt komen.”

Stephen liep door den tuin naar de rustiek bewerkte bank en liet zich daar neervallen. Droomerig staarde hij naar zijn stoffige, verlakte schoenen en zoo nu en dan klopte hij met den brief stof van zijn fantasiebroek af. Door den donkeren tuin, waarin de groote boontakken, zacht, onbewogen neerhingen, stroomde het bleeke licht van uit mijnheer Stones open raam. Motten, die in de plotselinge warmte waren ontstaan, dwarrelden door dezen lichtstroom naar den oorsprong er van toe.

Geprikkeld keek Stephen naar de gestalte van mijnheer Stone, welke gebogen, roerloos, naast zijn lessenaar, van de bank af zichtbaar was. Door het klepje van het kijkgat op te lichten, kan men ook zoo den veroordeelde in zijn cel bespieden, starend naar zijn werk, roerloos, uitgedoofd door de eenzaamheid.

„Hij takelt leelijk af,” peinsde Stephen. „Die arme oude vent! Zijn denkbeelden eten hem op, die zijn ook niet uit de menschelijke natuur gegrepen en zullen nooit verwezenlijkt worden.” Weer tikte hij met den brief tegen zijn fantasiebroek aan alsof hij met dat document nog eens den nadruk op het feit wilde leggen. „Ik kan er niets aan doen maar het spijt me werkelijk voor dien armen, wijsgeerigen dwaas.”

Hij stond op om het niets kwaads vermoedend gezicht van zijn schoonvader nog beter te bespieden. Dat zag er nu zoo onwezenlijk en onbewogen uit alsof mijnheer Stone de een of andere gedachte onder den grond was gevolgd en slechts zijn schim had achtergelaten om op zijn terugkomst te wachten. Zijn verschijning bekleemde Stephen.

„Al staat het heele huis in vuur en vlam,” dacht hij, „dan zou hij er nog niets van merken.”

Het gezicht van mijnheer Stone vertrok. Het geluid van een diepen zucht vond door den kalmen tuin heen zijn weg tot Stephen. Hij wendde zich af daar hij er zich plotseling van bewust werd, dat het niet aanging den ouden man zoo na te gaan. Toen verhief hij zich en begaf zich naar het huis. Peinzend liep hij naar de studeerkamer van zijn broer, waar hij de kleine voorwerpen op diens lessenaar rusteloos verschoof.

„Ik waarschuwde Hilary dat hij zijn vingers zou branden,” peinsde hij.

Bij het geluid van den huissleutel keerde hij naar de hall terug. Hoewel hij van het begin af geen sympathie voor Bianca had kunnen voelen omdat zij hem altijd een heerschzuchtige, humeurige vrouw had toegeschreven, werd Stephen dien nacht getroffen door de uitdrukking van diepe smart, die op Bianca's gezicht zichtbaar was. Plotseling scheen die vrouw met die gezichtsuitdrukking te verklaren, dat het niet haar schuld was, dat zij zoo was aangelegd.

„Je ziet er vermoed uit, Bi,” begon hij. „Het spijt me als ik je lastig val maar ik dacht, dat het wellicht beter was als ik je dezen brief nog vanavond overhandigde.”

Bianca wierp een blik naar den brief.

„Die is aan jou geadresseerd,” zei ze. „Dank je. Ik wensch hem niet te lezen.”

Stephen beet op zijn lippen.

„Maar toch had ik graag dat je van den inhoud kennis nam,” antwoordde hij. „Als je het goed vindt, zal ik je hem voorlezen.”

Charing Cross Station.

„Beste Stevie,

„Gistermorgen vertelde ik je al, dat ik alleen van hier vertrok. „Later veranderde ik van gedachte, ik wilde haar toch meenemen. „Om dat plan uit te voeren, begaf ik me naar haar woning maar ik heb te lang mijn eigen leven geleid om nog aan zulk een stuk „werkelijkheid te kunnen wennen. Het standsgevoel heeft me gered, „het heeft over mijn meest intense gevoelens gezegevierd.

„Alleen vertrek ik van hier, weer terug naar mijn gedachte „leven. Aan Bianca wijt ik niets maar daar mijn huwelijksleven een „bespotting is geworden van wat het moest zijn, zal ik me er niet „meer aan onderwerpen. Aan bijgaand adres kun je me bereiken. „Weldra zal ik je nog verzoeken mijn huisgoed op te zenden.

„Wees zoo goed en stel Bianca met den inhoud van dezen brief „in kennis.

„Steeds je je liefhebbende broer,
„Hilary Dallison.”

Wenkbrauwfronsend vouwde Stephen den brief op en deed hem weer in den binnenzak van zijn jas.

„Het is veel erger dan ik dacht,” peinsde hij, „en toch was dit de eenige oplossing.”

Bianca leunde met haar ellebogen op den schoorsteenmantel, haar gezicht naar den muur gewend. Haar zwijgen prikkelde Stephen, wiens trouw aan zijn broeder er naar snakte zich in woorden te uiten.

„Het was me natuurlijk een groote opluchting,” zei hij tenslotte, „dat andere zou fataal zijn geweest.”

Zij bewoog zich niet en steeds meer werd Stephen gewaar, dat dit een te pijnlijke zaak was om aan te raken.

„Natuurlijk,” begon hij weer. „Maar Bi, ik geloof, dat jij . . . nee, ik meen . . .” En weer verstomde hij door haar absoluut zwijgen, de roerloosheid van haar gedaante. Toch niet in staat van hier te gaan zonder nog eens van zijn gehechtheid aan Hilary blijk te geven, wendde hij een nieuwe poging aan. „Hilary is de beste man, dien ik ken. Het is niet zijn schuld, dat hij niet in staat is in het werkelijke leven te staan en dat hij niet met de dingen afreken als een ander. Hij is negatief.”

En nadat hij aldus met een enkel woord, een weinig tot zijn eigen verbazing, zijn broer had omschreven, strekte hij zijn hand uit.

De hand, die Bianca hem reikte, was koortsachtig warm. Plotseling voelde Stephen berouw.

„Het spijt me werkelijk,” stamelde hij. „Alles spijt me, vooral voor jou . . .”

Bianca trok haar hand terug.

Licht schouderophalend wendde Stephen zich af.

„Wat moet je met zoo'n vrouw doen,” scheen hij te denken en met een droog „Goedenavond, Bi,” ging hij heen.

Nog eenigen tijd zat Bianca in Hilarys stoel. Toen dwaalde zij bij den flauwen lichtschijn, die door de even openstaande deur naar binnen viel, door de kamer, waarbij zij den wand, de boeken, de platen, al die bekende dingen aanraakte, waartusschen hij zooveel jaren had geleefd.

In dien onophoudelijken dwaaltocht in het schemerlicht, leek zij veel op een onrustige geest, die de lucht doorkruist boven de plaats, waar zijn lichaam ligt.

Achter haar kraakte de deur. Een stem zeide scherp:

„Wat doe je in dit huis?”

Mijnheer Stone stond naast de buste van Socrates. Bianca liep naar hem toe:

„Vader!”

Mijnheer Stone staarde haar strak aan. „O, ben jij het? Ik dacht, dat het een dief was. Waar is Hilary?”

„Hij is vertrokken.”

„Alleen?”

Bianca boog haar hoofd. „Het is heel laat, Vadertje,” fluisterde zij.

De hand van mijnheer Stone maakte een beweging door de lucht alsof hij haar wilde slaan.

„Het menschelijk hart is de graftombe van vele gevoelens,” mompelde hij.

Bianca sloeg haar arm om hem heen.

„U moet naar bed gaan, Vadertje,” zei ze en trachtte hem naar de deur te leiden want haar verstand zeide haar, dat zij dit niet lang meer kon doorstaan.

Mijnheer Stone struikelde. De deur viel dicht. Nu was de kamer pikdonker. Een ijsskoude hand roerde haar wang aan. Met geweld bedwong zij een kreet.

„Ik ben hier,” zei mijnheer Stone.

(Wordt vervolgd).

Foto D. C. Lomelino.

DE TOREN VAN BELEM.

REISINDRUKKEN UIT PORTUGAL.

Pourquoi, diable, va 't on si peu en Portugal?

DE verzuchting, waarmee Beauregard en Fouchier hun *Voyage en Portugal* inleidden, en welke we als motto hierboven plaatsten, is zeker ook ten onzent wel op zijn plaats. Terwijl jaarlijks de Nederlandsche touristen naar alle zijden uitzwermen, terwijl ook Spanje meer en meer de aandacht trekt, getuige de interessante litteratuur, in de laatste jaren over dit merkwaardige land verschenen, bleef Portugal steeds meer of min verwaarloosd.

Of het dit verdient? Zeker, het land ligt eenigszins afgezonderd en is, over land tenminste, niet gemakkelijk te bereiken. De hotels staan, behoudens enkele uitzonderingen, niet op die hoogte, als sommige eenigszins verwende touristen meenen te mogen eischen. Al zijn ook de verhalen over onzindelijkheid allerschromelijkst overdreven, er zijn landen, waar de natuur grootscher, waar de kunst belangwekkender is. Maar, aan den anderen kant staat zooveel goeds en aantrekkelijks en zooveel eigenaardigs vooral, dat het land een bezoek en meer dan een vluchtig bezoek ten volle verdient.

De hoofdstad van Portugal kan men op twee wijzen bereiken, over land en over zee. Daar het toeval wilde, dat ik Lissabon op beide wijzen bezocht, wil ik beginnen daarover mijn indrukken mee te deelen.

Na een verblijf in Andalusië moesten wij trachten te Lissabon onze boot weer te bereiken. Dit bleek gemakkelijker gezegd dan gedaan. Scheepsgelegenheid bleek niet te verkrijgen; de weg over Madrid was kostbaar en leek mij, waar voor een grondig bezoek aan de hoofdstad toch de tijd ontbrak, weinig aantrekkelijk. Zoo besloten we, ondanks alle waarschuwingen, toch de reis dwars over de Sierra Morena en de hoogvlakte van Nieuw Castilië te wagen, waaraan we te danken hadden, dat we een weinig bekend en hoogst belangwekkend gedeelte van Spanje te zien kregen en eindelijk bij Badajoz de Portugeesche grens bereikten.

Nu begon evenwel de ellende. De spoorwegstaking in Portugal, die op de heenreis reeds zoo goed als afgelopen heette, duurde nog steeds voort; de militaire trein was juist vertrokken en keerde pas over een paar dagen terug, zoodat we ons op een verblijf in Badajoz van eenige dagen moesten voorbereiden, en nu mag deze vesting in de krijgsgeschiedenis een belangrijke plaats innemen, voor een verblijf in het hartje van den zomer, als de temperatuur des avonds tegen twaalf uur nog 90 graden aanwijst, is zij zeker bijzonder ongeschikt.

Wij dankten dus den hemel, toen wij eindelijk, na twee dagen van opsluiting, wegens de hitte bijna geheel op onze kamer doorgebracht, eindelijk Portugal binnenstoomden. Wij hadden gehoord, dat reeds dadelijk na het passeeren der grensvesting Elvas de invloed van het Atlantische zeeklimaat merkbaar zou zijn, maar

bespeurden hiervan weinig; Alem-Tejo, hoe interessant met zijn rotsachtigen bodem en zijn reusachtige aanplantingen van grillig gebouwde kurkeiken, was niet minder heet dan Nieuw Castilië eenige dagen tevoren en wij haalden de schouders op, toen reisgenooten ons verzekerden, dat wij het nog voor den avond koel zouden krijgen.

Aangenaam was de reis aanvankelijk niet, vooral toen te Port Alegre de overvolle coupé wel is waar drie reizigers, die boven het reglementaire aantal vervoerd werden, kwijt raakte, maar opnieuw werd volgestopt met een familie, die in de lagere klassen geen plaats had gevonden en met een ontelbaar aantal koffers, doozen en pakjes elk beschikbaar plekje in beslag nam.

Hoogstwaarschijnlijk zal onzerzijds de ontvangst niet overvriendelijk zijn geweest, wat evenwel niet belette, dat zij ons op de gulste wijze uitnoodigden deel te nemen aan hun lunch en ons wilden laten toetasten uit een groot blik, met een eigenaardig mengelmoois van kippenboutjes en vischjes, alles glimmend van de olijfolie.

Bracht de reis zijn inconveniënten mee ook door den langen duur, toch zijn de herinneringen eraan niet onaangenaam. Er was iets goemoedelijks in het reizen op deze wijze; aan elk der talloze stopplaatsen zag men de reizigers in grooten getale den trein verlaten om inkoop te doen of te drinken; met engelengeduld wachtte de chef tot hij ten slotte zijn schapen weer terug had, wat niet belette, dat men bij bijna elk vertrek ten slotte nog eenige lieden achter den trein zag hollen, den eenigen op dit traject gedurende den geheelen dag. In de coupé's, waar iedereen van mondvoorraad voorzien was, en van groote kruiken water, waaruit de eigenaars op een blijkbaar aan de Romeinen ontleende wijze een straal water in sierlijken boog in hun keel wisten te gieten, ging het uiterst gezellig toe; een reusachtige watermeloen werd aangekocht en verdeeld, er werd gezongen en geflirt, kortom, aan afwisseling ontbrak het niet. Bovendien werd het landschap hoe langer hoe schilderachtiger, vooral toen we de Taag naderden en eindelijk den hoogen noordoever van deze rivier volgden met een heerlijk uitzicht over het verrassend vlakke land langs den zuidoever, dat, ondanks eucalyptussen en aloë's, op menige plaats, waar een scheepje kalm voortzeilde langs een rustig vaartje, herinneringen wakker riep aan ons eigen land. En daartegenover de hooge noordoever met zijn rijken sub-tropischen plantengroei en zijn schilderachtige pijnboomen, vaak op de prachtigste wijze afstekend tegen den avondhemel.

Eindelijk naderen we langs het breede, hier reeds blijkens de zoutpannen met zeewater gevulde Taagbekken, de hoofdstad. Eerst stijgt men langzaam op de hoogten, waarop Lissabon gebouwd is; dan verliest de trein zich evenwel in een tunnel en zoo bereikt men langs onderaardschen weg het centrum van Lissabon, het Rocio.

Nu is Lissabon geen stad, waarvan men gemakkelijk, uit het

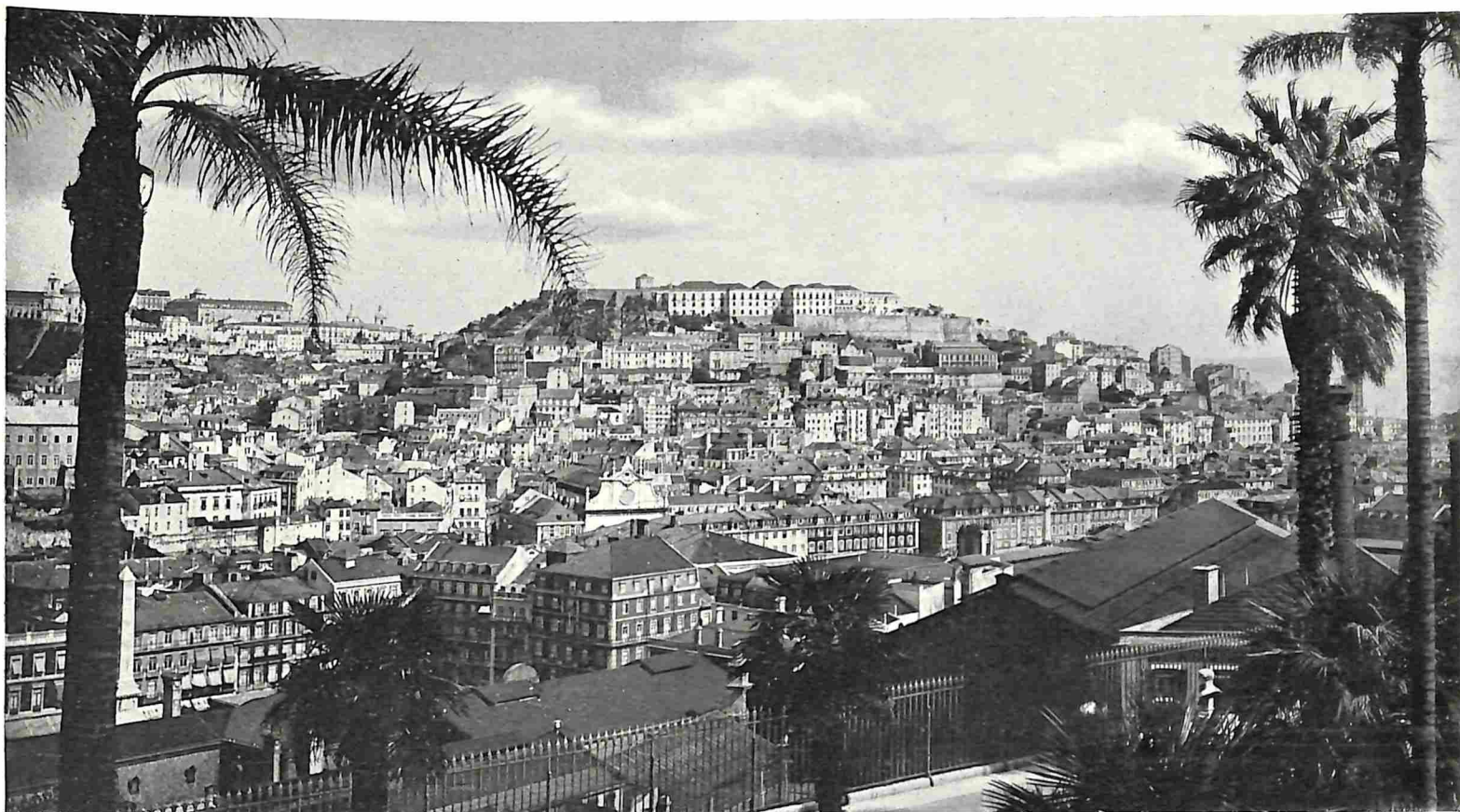

Foto D. C. Lomelino.

LISSABON. GEZICHT OP HET CASTELLO DE SAO JORGE VANUIT DE ALAMEDA DE SAO PEDRO DE ALCANTARA.

bestudeeren van den plattegrond 'b.v., een overzicht krijgt. Door de groote hoogteverschillen is het dikwijls vrij bezwarend om van het eene punt het andere vlak er bij gelegen te bereiken, tenzij men op de hoogte is van de ligging van accenseurs en tandradbanen en in het op het eerste gezicht zeer verwarrende tramnet den weg weet te vinden. Bij aankomst per trein krijgt men geen gezicht op de stad en haar bouw; men wordt als het ware opeens midden in het drukste verkeersmiddelpunt geplaatst en ik kan me voorstellen, dat dan de geweldige drukte en het verbijsterende rumoer op de straat een eenigszins verbijsterenden en minder gunstigen indruk zal maken.

Geheel anders zijn de indrukken, die men krijgt, wanneer men de stad nadert van de zeezijde. De Portugeesche kust, meestal laag, wordt hoe langer hoe steiler naar mate men de westpunt van Europa, kaap la Roca, begint te naderen; hier en daar, waar de gesteldheid der kust dit mogelijk maakt, liggen kleine plaatsjes, als Praya de Maças en Pedra d'Alvidrar, terwijl op den achtergrond zich de grillig gevormde steile toppen van de Serra de Cintra verheffen, waarvan de westelijkste dikwijls in een wolk is gehuld.

Vervolgens buigt zich de kust, die hier dikwijls de grilligste vormen vertoont, en soms sterk door de zee is aangetast, om, en naderen we den mond van de Taag, die door een gevaarlijke zandbank niet zoo gemakkelijk toegankelijk is, als het breede vaarwater zou doen vermoeden. Rechts verschijnt heel in de verte kaap Espichel, links de Portugeesche Côte d'Azur met de prachtige baai van Cascaes en het badplaatsje van dien naam, met Mont Estoril en Estoril, terwijl hoog daarboven steeds het bergland van Cintra met de trotsche Pena een prachtige achtergrond vormt.

Dan vernauwt zich het vaarwater bij het fort Juliaan, terwijl op de zuidzijde een andere versterking, tevens vuurtoren, de engte beheerscht. Links zien we het oude buiten van den markies van Pombal en een aantal plaatsjes, waarvan Caracavellos ons aan een bekende wijnsoort herinnert. Recht naderen we de hoogten van Outrabanda, links, waar de riviermond het nauwst is, ligt de prachtige toren van Belem, van witten zandsteen opgebouwd, jammer genoeg ontsierd door een tweetal daarachter liggende fabrieksschoorsteenen.

En, naarmate we verder stoomen, ontplooit zich voor ons het machtige panorama van Lissabon, één witte huizenmassa, opklimmend tegen de heuvels van Estramadura. Missen we hier de voor zoovele steden karakteristieke torens, een gevolg van de vrees voor aardbevingen, alle eentonigheid wordt weggenomen door de sterke terreinverschillen en het naar voren treden van enkele de aandacht vragende punten; eerst het op een hoogte gelegen Ajuda-paleis, daarna

de hoogten, waarop de Estrella-kerk en het park van dien naam en het Necessidades-paleis zijn gelegen, eindelijk de heuvel van San Pedro d'Alcantara, die het oude dal begrenst, waarin de Ciudad Baixa, de lage stad, is gelegen, en dan aan de oostzijde daarvan weer de oude, reeds tijdens de Moorsche heerschappij bestaande burcht, nu het Castello de Sao Jorge, en de kerk van Sao Vincente, het mausoleum van vele Portugeesche koningen.

Wanneer men de stad op deze wijze nadert, krijgt men al dadelijk een voortreffelijken blik op den plattegrond der stad, waardoor het oriënteeren gemakkelijker valt. 1)

Zou ik dus om deze reden voor een bezoek aan Lissabon den zeeweg verkiezen boven den landweg, er is een andere reden van meer gewicht. Portugal is ten onzent nog zeer weinig bekend en de tourist zal er daardoor licht toe komen een bezoek aan dit land te maken tot een onderdeel van een reis naar Spanje, waarbij laatstgenoemd land hoogst waarschijnlijk bijna alle aandacht zal trekken. Het zal dan Portugal gaan, zooals het zoo vaak met ons land gaat, wanneer de vreemdeling zich tevreden stelt met het bezoeken van den Haag, Amsterdam en Marken, en van zooveel wat evengoed de aandacht zou verdienen, geen nota neemt. Nu meen ik, dat Portugal, zoowel wat natuurschoon als wat volksaard en kunst betreft, zoodanig verschilt van Spanje, dat het een afzonderlijk bezoek meer dan waard is. Maakt men de reis over Spanje, dan

Foto D. C. Lomelino.

DE PORTUGEESCHE KUST BIJ PRAYA DE MAÇAS.

bestaat bovendien de kans, dat men zich door het geringschattend oordeel der Spanjaarden, die de Portugeezen als een klein en dwaas volk minachten — „pocos y locos” zegt men daar, (het zijn er weinig en ze zijn dwaas) laat beïnvloeden en dat Portugal of niet, of slechts vluchtig wordt bezocht. Dat land en volk beter verdienen hoop ik in de volgende bladzijden aan te toonen.

(Wordt vervolgd).

M. G. DE BOER.

*) Voor wie in korten tijd een goed overzicht van Lissabon wenscht, is zeer aan te bevelen gebruik te maken van de diensten der Excursion Society, Rua do Alecrim 20, die in den heer D. C. Lomelino een zeer zaakkundigen leider bezit.

Boekbespreking.

W. F. A. Grimme, Hoofdzaken der Planteterminologie, ten dienste van het onderwijs en de practijk. Groningen P. Noordhoff, 1919.

Er is weinig, waartegen door plantenkwekers en liefhebbers zoozeer wordt gezondigd als tegen het uitspreken en schrijven der wetenschappelijke plantennamen.

Nu is het juiste uitspreken en schrijven dezer namen niet zoo bijzonder moeilijk, wanneer men slechts een betrouwbaren leidraad bij het bestudeeren ervan heeft. De bestaande boekjes nu geven of te veel of te weinig en daarom begroeten wij het boekje van den heer Grimme met zooveel instemming, omdat het juist dat geeft, wat ieder noodig heeft, en de schrijver er in geslaagd is door een juist toegepaste beknoptheid het overzicht en de studie gemakkelijk te maken.

In de inleiding wordt verklaard, wat men eigenlijk onder *binnaire nomenclatuur* te verstaan heeft, wat *synoniemen* zijn en wat de enkele letter of afkorting, die men vaak achter een plantennaam ziet, te beteekenen hebben. In het tweede hoofdstuk wordt de uitspraak behandeld en het derde is gewijd aan den klemtoon, waartegen bij den uitspraak zoozeer gezondigd wordt. Hierna worden de geslachtsnamen besproken en duidelijk aangetoond hoe de meest gebruikelijke namen zijn ontstaan. Van niet minder belang achten wij het hoofdstuk gewijd aan het geslacht der plantennamen, waaruit men kan leeren, welke uitgangen gebruikt moeten worden. Hierop volgt een hoofdstuk over de soortnamen, waarin heel wat uiteengezet wordt, dat ieder dient te weten en dat eindigt met een lijstje der meest gebruikelijke namen. Hierna worden de variëteitsnamen behandeld en ten slotte krijgt men in een aanhangsel een beknopt overzicht over de latijnsche spraakkunst, terwijl een uitvoerig register het gebruik vergemakkelijkt.

De heer Grimme is er in geslaagd alles kort en duidelijk te zeggen, niets te veel en niets te weinig. Wij wenschen zijn boekje in handen zoowel van iederen tuinbouwkundige als van iederen liefhebber; beiden kunnen er veel uit leeren.

De uitvoering is netjes en de prijs billijk.

E. TH. W.

ZASOEBRINA.

HET ronde kijkgat van mijn cel kwam uit op de binnenplaats van de gevangenis. Dit kijkgat was hoog in den muur aangebracht; maar als ik op mijn teenen op tafel stond, kon ik alles zien wat er op de binnenplaats voorviel. Onder de bescherming van het overhangend dak hadden duiven hun nest gemaakt en als ik niet naar hun kant keek, kirden ze boven mijn hoofd.

Ik had den noodigen tijd om van mijn verheven waarnemingsplaats kennis te maken met de gevangenisbevolking en ik wist dat de vrolijkste man onder die grauwe, triestige menigte Zasoebrina heette.

Het was een zware, forsche kerel met een hoog voorhoofd en een vuurrood gelaat, en met levendige, groote oogen die voortdurend bewogen.

Hij droeg zijn muts achter op zijn hoofd; zijn ooren staken grap-

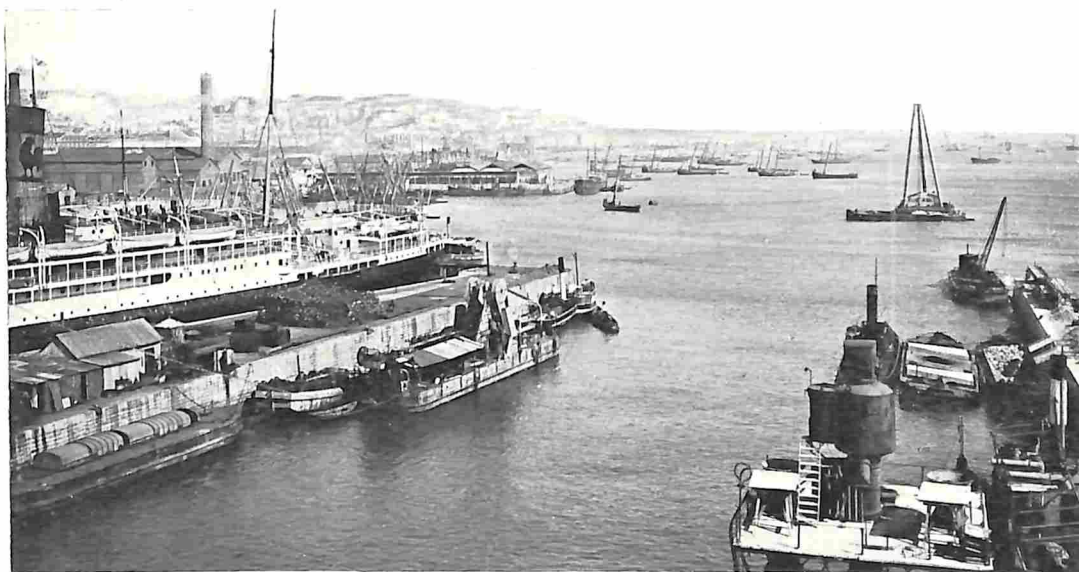

Foto D. C. Lomelino.

REISINDRUKKEN UIT PORTUGAL. AANLEGPLAATS TE LISSABON.

pig uit tegen zijn kaalgeschoren schedel; de koorden van zijn kraag waren altijd los, zijn vest stond steeds open en elke beweging van zijn spieren verried dat zijn ziel ontmoediging noch wrok kende.

Druk en bewegelijk, altijd goed gehumeurd, was hij de afgod van de gevangenis. Zijn in 't grijs gekleede kameraden stonden altijd in een kring om hem heen. Hij amuseerde hen door de leukste grappen en zoo maakte hij door zijn gulle vrolijkheid hun doodschen treurig bestaan nog dragelijk.

Op zekeren dag verliet hij zijn cel om de voorgeschreven wandeling te maken, met drie ratten die op vernuftige wijze aan touwtjes waren vastgebonden. Zasoebrina liep er achter op de binnenplaats en riep: „Nu zit ik in mijn troika!” — Een troika is in Rusland een equipage met drie paarden. — Opgejaagd door zijn geschreeuw, holden de ratten als bezetenen heen en weer, en de gevangenen lachten als kinderen om dien grooten man met zijn zoogenaamd span paarden.

Zasoebrina achtte er zich op aangewezen om zijn lotgenooten afleiding te verschaffen en om hiertoe te geraken, ontzag hij geen enkel middel. Soms dreef hem zijn vindingrijke geest er wel toe om wreede dingen uit te halen. Zoo plakte hij op zekeren dag de haren van een jongen gevangene, die bij de schutting op den grond ingeslapen was, vast tegen den muur. Toen de lijm goed opgedroogd was, schudde hij het kind heftig wakker. De jongen sprong overeind, pakte zijn hoofd met zijn magere kleine handen vast, en viel weer huilend op den grond. De gevangenen schaterden van het lachen en Zasoebrina was in zijn schik. Later zag ik van uit mijn venster hoe hij het kind streelde. Op den muur was een heel bosje haar blijven kleven.

Behalve Zasoebrina was er in de gevangenis nog een andere bevoorrechte: een aardig, vriendelijk, speelsch, ros katje. Als de kameraden op hun wandeling waren, zagen zij altijd Mischka in een of anderen hoek en zij hadden er altijd schik in om het dier van den een naar den ander te gooien, het hard te laten loopen, of zich te laten krabben op handen en gezicht, verhit door het spelletje.

Als het katje verscheen, was de algemeene aandacht afgeleid van Zasoebrina, die zich echter dien voorkeur niet liet welgevallen. Zasoebrina was een artiest in zijn ziel en als zoodanig bezat hij een eigenliefde, onevenredig tot zijn talent. Terwijl zijn publiek zich bezig hield met het katje, zat hij alleen in een hoek en loerde hij naar zijn kameraden die hem aan zijn lot overlieten. Ik bespiedde hem en ik begreep, wat er in zijn ziel omging. Het scheen mij onvermijdelijk toe dat Zasoebrina bij de eerste gelegenheid de beste, de kat doodden zou, en ik beklagde den vrolijken kerel die zoo heftig begeerde het middelpunt van de algemeene aandacht te zijn. . . . Van alle menschelijke begeerten is geèn zóó verderfelijk, verwoest geen de ziel zóó snel als de zucht om de menschen te behagen.

Wanneer men in de gevangenis is, lijkt zelfs het leven der paddestoelen op de muren ons belangwekkend toe; men begrijpt dus den ijver waarmede ik mijn post waarnam, in het drama der jaloerschheid van een mensch voor een kat; men begrijpt het ongeduld waarmede ik de ontkenning volgde. Deze liet niet lang op zich wachten.

Op zekeren helderen zomermorgen, toen de gevangenen hier en daar verspreid op de binnenplaats rondliepen, bemerkte Zasoebrina in een hoek een emmer met groene verf, achtergelaten door de schilders die het dak der gevangenis schilderden. Hij ging naar den emmer toe, scheen na te denken, doopte er zijn vingers in en verfdde er zijn snor mee. Die groene knevel op zijn rood gezicht, ontlokte schaterlachen. Een jongen wilde van Zasoebrina's uitvinding gebruik maken en ook zijn bovenlip groen verven, maar Zasoebrina plonsde de hand in den emmer en toen hij ze er uit had getrokken, smeerde hij er het gezicht van den jongen met bewonderenswaardige behendigheid mee in. De ongelukkige snoof en schudde met zijn hoofd, terwijl Zasoebrina om hem heen danste en de toeschouwers steeds harder lachten en hun hofnar door allerlei uitroepen steeds aanvuurden.

Op dat oogenblik verscheen het rosse katje, het kwam langzaam aangelopen, verzette gracielijk zijn pootjes en zwaaide met zijn staart. Het was geen oogenblik bevreesd vertrappt te worden door die opgewonden menigte in het midd. . . . Daarvan Zasoebrina stond en de jongen die zich met beide handen de olieachtige, glibberige massa over het gezicht wreef.

„Kameraden,” roept er een, „daar heb je Mischka!”

„Zoo Mischka! kleine schoelje!”

„Liefje!”

Zij maakten zich meester van de kat, gaven hem elkaar door en ieder streelde hem even.

„Och, wat heeft hij gegeten! Wat heeft hij een dikke buik!”

„Wat wordt hij groot!”

„Hij krabt, die kleine duivel!”

„Laat hem los, dan kan hij een beetje springen!”

„Ik zal voorover gaan staan. . . . spring, Mischka!”

Het was leeg geworden om Zasoebrina. Hij bleef alleen, nam de verf van zijn knevel en keek er naar, hoe de kat over de

gebogen schouders der boeven heen sprong. Allen beijverden zich om aan het verlangen van het dier te voldoen en zij boden het hun rug aan of bewogen zich lichtelijk om zijn spel te vergemakkelijken. Zij schenen zich bijzonder te vermaken en zij lachten zonder ophouden.

„Kameraden, laten we de kat eens verven!” schreeuwde Zasoebri-
na.

Terwijl hij die grap voorstelde, had zijn stem een bijna smeekende uitdrukking.

Een deel der gevangenen verzette er zich tegen.

„Als hij eens stierf!”

„Sterven door een beetje verf? loop heen!”

„Vooruit maar Zasoebri-
na, vlug een beetje!”

Een grove kerel met een vuurrooden baard riep vol bewondering:

„Die jongen bedenkt toch altijd wat anders!”

Zasoebri-
na had de kat al vast en terwijl hij er mee naar den verfemmer ging zong hij:

„Ziet eens hier, mijn broedertjes!
Zie je wel die rosse kat?
We stoppen hem in 't groene bad!”

Een onstuimig geschater klonk op uit de omstanders. De gevangenen stonden krom van het lachen en ik zag Zasoebri-
na die de kat bij zijn strot vasthield en hem al zingend in den verfpot onderdompelde:

„Wacht maar, niet miauwen,
't Zou je kunnen rouwen!”

Men werd steeds vrolijker. Een stem sloeg over van het lachen.

„O, o, Judas!”

„O, vadertje!” hijgde een ander.

Zij stikten, vielen half in zwijm. Het verwrongen lichaam vouwden ze dubbel, schudden ze heen en weer van het lachen. Het galmde door de lucht, het steeg tot een waanzinnig geschreeuw. Aan de vensters der gevangenis verschenen vrouwen met lachende gezichten, onder hun witte hoofddoeken. De opzichter, die tegen den muur leunde, hield zijn buik vast en uit zijn wijdgeopende mond kwam een vreugdig geknor.

De toeschouwers waren door het lachen wat verder van den emmer gaan staan. Zasoebri-
na maakte allerzotste sprongen en buigingen, en zong:

„Och, 't leven is zoo vrolijk!
Er was eens een rosse kat,
En haar zoon, de rosse kater,
Is nu zoo groen als 't mos van 't woud!”

„Schei uit!” smeekte de kerel met den rooden baard.

Maar Zasoebri-
na was op dreef. Het lachen gonsde om hem heen en hij wist dat hij alleen maar in staat was zulk een lachen te verwekken. Het bewustzijn van zijn kunnen bleek uit al zijn gebaren, uit elken grijns van zijn bewegelijk narrengezicht, uit heel zijn lichaam dat als geëlectriseerd was door zijn triomf. Nu hield hij de kat bij zijn kop beet en terwijl hij de overbodige verf afschudde, danste hij er mee in uitzinnige drift, en improviseerde:

„Vrienden en kameraden,
Zoekt in den kalender
Een naam voor ons katje!”

En alles lachte met de waanzinnig-vrolijke gevangenen mee. De zon lachte op de ijzergetraliede vensters, de blauwe hemel lachte boven de binnenplaats en zelfs de oude gevangenis-muren glimlachten mee, gedwongen als wezens die elke uiting van vreugde mochten verbergen. Achter de tralies lachten vrouwegezichten terwijl zij hun tanden, die schitterden in de zon, lieten blinken. Alles was plotseling van gedaante verwisseld, alles had de grauwe kleur der drukkende, walgelijke verveling afgelegd, alles werd beziel, alles bloeide open door den lach die, evenals de zon, alles, zelfs modder vermooit.

Zasoebri-
na zette het katje neer op het schaarsche gras van de binnenplaats en vervolgde nu, opgewonden, blazend en zweetend, zijn wildedans, maar het lachen verstierf. Het was te spannend geweest, had de mannen te veel vermocid. Af en toe steunde er nog wel een als of hij ijde, anderen schokten nog nu en dan... Op 't laatst waren er oogenblikken waarop ieder stil was, behalve Zasoebri-
na die zong, en het katje dat miauwend voortkroop over het gras waarvan het nauwelijks te onderscheiden was. De verf verblindde het en belemmerde het in zijn bewegingen; het liep rade-
loos heen en weer op zijn beverige pootjes, met kleverig lijf en een kop die reusachtig leek. Het stond stil als vastgeplakt op het gras en miauwde zonder ophouden.

REISINDRUKKEN UIT PORTUGAL. HET ROCIO TE LISSABON, VAN 'T ZUIDENGEZIEN.

„Ziet, beminde broeders,
Het katje zoekt een schuilplaats,
De groene kat die ros eens was,
Zoekt waar hij nu kan rusten.”

Zoo zong Zasoebri-
na bij wijze van commentaar.

„Je hebt daar wat moois uitgehaald,” schreeuwde die met den rooden baard.

Het publiek keek naar zijn kunstenaar met afnemende bewondering.

„Hij miauwt,” zei de jongen, met zijn hoofd wijzend naar de kat. Toen keek hij zijn kameraden aan. En zij ook zagen naar het katje en zwegden.

„Zeg, zal hij nu zijn heele leven groen blijven?” vroeg de jongen.

„En hoe lang denk je dan dat hij nog leven zal?” antwoordde een groote man met grijs haar, die dicht bij Mischka op den grond ging zitten. „Kijk, hij zal in de zon opdrogen, zijn haren gaan op elkaar plakken en dan gaat hij dood.”

En het katje miauwde hartverscheurend.

„Gaat hij dan dood?” vroeg de jongen. „En als we hem eens waschten?”

Niemand antwoordde. Heel kleintjes bewoog zich de groene kat langs de voeten van die ruwe mannen; het dier was erbarmelijk van zwakheid.

„Hè, wat heb ik het warm!” schreeuwde Zasoebri-
na terwijl hij zich op den grond gooide.

Men sloeg geen acht op hem.

De jongen kwam naar het katje toe, nam het in zijn handen, maar zette het dadelijk weer neer.

„Hij brandt...” zei hij.

Toen keek hij zijn kameraden aan en op spijtigen toon zei hij: „Het is uit met Mischka! We zullen geen Mischka meer hebben. Waarom ook dat diertje doodgemaakt, kijk eens...”

„Misschien haalt hij 't wel weer op,” meende de rosse.

Het arme groene rampzalige diertje kroop steeds voort in het gras en twintig paar oogen keken er naar. Op geen enkel gezicht was een glimlach te zien. Zij stonden daar, somber zwijgend en even beklagenswaardig als het poesje, alsof dit hen met zijn lijden had aangetast, alsof zij zijn pijnen ook meegevoelden.

„Zou het nog beter worden?” herhaalde de jongen spottend met luide stem. Wat was er eigenlijk gebeurd? Zij hadden een poes gehad. Iedereen hield er van — en waarom moest hij nu gemarteld? Waarom voor niets vermoord?.....

„En wie heeft dat allemaal gedaan?” vroeg de rosse woedend. „Hij, hij heeft die misdaad begaan.”

„Kom,” zei Zasoebri-
na die graag vrede wilde hebben. „We hebben er allemaal samen toe besloten.”

En hij huiverde alsof hij 't koud had.

„Allemaal samen,” zei de jongen nabouwend. „Jij bent alleen de schuldige, hoor...!”

„Hou je mond joggie,” raadde Zasoebri-
na hem zachtjes aan. „Ik vind dat we hem bij den staart moesten pakken, en hem zóó over den muur gooien”, en lachend besloot hij:

„Dat is 't eenvoudigste!”

„Wat!” schreeuwde de rosse, „en als we dat jou eens deden? Willen we eens?.....”

„Vervloekt!” huilde de jongen. En hij nam het katje op en holde er mee weg. De oude man en nog eenigen volgden hem.

Toen bleef Zasoebri-
na alleen achter in een kring van mannen die hem woest aanzagen. Zij schenen iets van hem te verwachten.

„Ik heb u eerst geraadpleegd, broeders!” zei Zasoebri-
na spijtig.

„Hou je mond!” riep de rosse, en rondziende, sloeg hij hem me

zijn vuist op zijn tanden. De artiest struikelde, maar een andere slag trof hem van achteren.

„Broeders,” smeekte hij wanhopig.

Maar toen de broeders zagen dat de opzichters niet te zien waren, drongen zij zich om hun afgod, smeten hem op den grond en traptten op hem. Van verre had men de groep kunnen houden voor een troepje levendig pratende menschen. Achter hen verborgen lag Zasoebrina aan hun voeten. Men hoorde alleen wat doffe geluiden. Hun voeten kwamen langzaam neer op Zasoebrina's ribbenkast en zij berekenden, hoe hun trappen liet gevoeligst aankwamen.

Dat zal zoo drie minuten hebben geduurd. Plotseling verhoef zich de stem van den opzichter:

„Genoeg, voor den duivel! Alles met mate!”

De boeven staakten onmiddellijk hun foltering. Zij verwijderden zich één voor één van Zasoebrina en ieder gaf hem nog een schop toe, voor ze weggingen.

Toen zij zich verspreid hadden, bleef Zasoebrina alleen achter, op zijn buik liggend, en zijn schouders schokten. Hij huilde zeker; hij hoestte een poos, toen begon hij langzaam overeind te komen, heel voorzichtig alsof hij bang was in stukken te vallen als hij zich van den grond losmaakte. Op de linkerhand gesteund, trok hij één been omhoog, en huilend als een zieke hond ging hij overeind zitten.

Toen wankelde hij naar den gevangenis-muur. Hij drukte een hand tegen de borst en de andere strekte hij uit. Met de uitgestrekte hand raakte hij den muur, zijn hoofd boog hij voorover en hij hoestte.

Ik zag zwarte druppels op den grond vallen. Ze waren duidelijk te onderscheiden op het grauwe gevangenisplaveisel.

Om den muur van de gevangenis niet te bespatten, trachtte Zasoebrina de bloeddruppels op den grond te laten vallen, die ze opzooog.

Hij werd nog uitgelachen.....

Toen stierf het katje. En zoo stond voortaan niemand meer Zasoebrina's succes in den weg.

MAXIM GORKI.

Naar de Fransche vertaling van Iwan Strannik.

DE SAFFIER.

NA den diamant bekleedt de Saffier de eerste plaats in de rij der edelstenen; in hardheid is hij aan dezen gelijk en nagenoeg van dezelfde waarde.

Al is hij bij ons niet zoo bijzonder in trek, toch heeft hij een belangrijke rol gespeeld op legendarisch, kerkelijk en historisch gebied. De astrologie wees aan elk der twaalf maanden een edelsteen toe. Nog heden ten dage wordt in Engeland en Amerika op de betrekking tusschen maanden en steenen gelet en zoo is de Saffier de talisman van April, omdat zijn lichtblauwe kleur aan den lentehemel doet denken. Tot omstreeks het midden der 13e eeuw werd de verdeling van 365 steenen over de dagen des jaars, door Chaldeeusche sterrekundigen vastgesteld, in eere gehouden; maar later werd een enkele steen gekozen en toegewijd aan den riem, alzo ook elke maand van het jaar. Deze twaalf kleinodiën vormden een amulet en het werd gebruikelijk elke maand den daarbij passende steen te dragen. Het Aprilkleinood is, zooals ik zeide, een doorzichtige blauwe steen. Zijn kleur wordt door Plinius beschreven als „Aerius,” naar den blauwen Romeinschen hemel.

Er bestaan vier soorten van Saffieren, waarvan de Oostersche en de Braziliaansche de voornaamsten zijn. Hij werd door de ouden „het juweel der juweelen” genoemd en volgens de overlevering zou de wet van Mozes op Saffieren zijn gegrift. Ook in den gordel van Aäron schitterde een Saffier. De Grieken wijdden hem aan Apollo. Dr. Abadie vertelt, dat hij op zijn reizen door Afrika slechts een stervormigen Saffier had te laten schitteren om de bevolking ontzag in te boezemen. Ook andere geheime krachten werden aan den steen toegekend. Hij versterkte het geheugen en de verbeelding, was een middel tegen de koorts en tegen vergiftiging, zijn poeder was bloedstelpend en, dit laatste spant de kroon, hij bevorderde kuisheid en liefelijke gedachten.

In de boeken des Ouden Verbonds wordt de Saffier meermalen genoemd, een paar maal in Exodus, waar gesproken wordt van Smaragd, een Saffier en een Diamant. Voorts bij Jesaia en Ezechiël, waar we lezen van een troon, als de gedaante van een Saf-

fierssteen. En in het boek Job, als daar van de voortbrengselen der aarde gesproken wordt: „hare steenen zijn de plaats van den Saffier”. Het Hooglied heeft het over „blinkend elpenbeen, overtogen met Saffieren.”

Verlaten wij de gewijde geschiedenis om ons op profaan terrein te begeven, dan herinneren wij in de eerste plaats aan het drama van „Het halsnoer”. Ook daarin schitterde een Saffier, die gevonden werd in Bengalen, waarna hij in het bezit kwam van Prins Ruspoli te Rome; daarna ging hij naar Duitschland en werd toen voor f 80.000 verkocht aan den Parijschen juwelier Perret. Zonder enig gebrek woog deze steen 133½ karaat.* Later ontmoeten wij hem onder de schatten van het keizerlijk museum van natuurlijke historie te Parijs.

De huwelijksgift van Margaretha van Frankrijk aan haar nicht Elisabeth van Provence, de echtgenoot van Hendrik III, bestond uit een zilveren haan — den Gallischen haan — waarvan de staart was bedekt met paalen en Saffieren. Teedere gedachten bleven aan den steen verbonden; immers, onder de Renaissance werden Saffieren-ringen gedragen als symbool van liefde en teederheid. Toen de Saffier uit het prachtige haar van de beroemde comédienne Mademoiselle Mars, de vertolkster van Molière in 't begin der vorige eeuw, gestolen was, bracht dit heel wat pennen in beweging. Miss Burdet Coutts, de filantropische milliardaire uit het laatst der vorige eeuw, bezat een stel Saffieren, waarvan de waarde geschat werd op f 350.000, en de collectie Hope prijkt met den Wonder-saffier, die bij dag een blauwe, bij avond een paarsche kleur vertoont.

Zeker zullen er weinig kostbare steenen gevonden worden, met zulk een afwisselend en belangrijk verleden als de Saffier.

K. L. SCHAMP.

* Het karaat als eenheid van het gewicht, werd als zoodanig in 1821 afgeschaft en door greinen vervangen, en gelijkgesteld met 4 grein of 1/40 „Troysgewicht.” Om de fijnheid van kostbare metalen vast te stellen, geven 24 karaat den hoogsten standaard van zuiverheid. Zoo bevat een gouden ring van 18 karaat 3 deelen goud en een deel van een ander metaal.

Foto C. Steenbergh.

KROMMENIE.

DÉTAIL VAN EEN GEVEL AAN DE ZUIDERHOOFDSTRAAT, MET STEEN, VOORSTELLENDE DE ZEILDOEKFABRICAGE.

onthaalt op rijst en visch. Er wordt dan ook rijst-vrouw (sake) gedronken, die de vreugde aanmerkelijk verhoogt. Onnoodig te vermelden dat dit modderwerpen op den rijstakker veel bekijks heeft en door dorpsgenooten en belangstellenden met aandacht wordt bijgewoond. Evenals bijvoorbeeld het aanleggen van vuurtjes in de lente, een gebruik, over de geheele wereld bekend, heeft deze handeling oorspronkelijk een symbolische beteekenis. Het stoken der lente-vuren had tot strekking zich een deel van de zonnekracht, voor het gewas zoo noodig, toe te eigenen. Zoo stelde zijn de aarde vruchtbaar te maken, doordat men de productiviteit van een of ander wezen op haar overbracht.

Wat lag meer voor de hand, dan dat men tot dat doel koos een jonggehuwde, verondersteld te zijn het individu met de maximale scheppingskracht, wiens bevruchtend lichaam men met kluiten van den akker, die beplant moest worden, bewierp?

Foto C. Steenbergh.

KROMMENIE.

GEVELSTEEN IN EEN HUIS AAN DE ZUIDERHOOFDSTRAAT
MET VOORSTELLING VAN DE STAD ALICANTE.

KROMMENIE.

AN 't uiterste puntje van de Zaanstreek ligt Krommenie; nog net op 't nippertje mag 't de pretentie hebben zich bij de Zaanse steden en dorpen te rekenen. Zaandam, Koog, Zandijk, Wormerveer zijn de eigenlijke, echte, heusche Zaanplaatsen, Krommenie met Krommeniedijk danken de eer slechts aan het feit, dat ze in de periferie van de Zaan liggen. Want de rivier, waarnaar ze werden genoemd, was niet de breede „Zaan”, doch, het zeer bescheiden „Kromme IJ”; waarvan nu nog slechts een nederig binnenwatertje rest. Vroeger verwaardigden zich zelfs zeeschepen langs dat riviertje op te zeilen naar het hart van Noord-Holland, langs binnenmeren naar de groote Wijker-meer, nu sinds lang drooggelegd. Als iedere Hollandsche stad heeft ook Krommenie haar tijd gekend, dat ze zeeschepen noodig had voor haar overzeeschen handel, voor haar Groenlandvaart. Nog herinnert een gevelsteen, hier afgebeeld, aan de dagen van haar statigen roem, welke met zooveel ander degelijk schoons dat de oude Zaanlanders deed hechten aan hun streek, plaats moest maken voor moderne industrie, die Krommenie welvarend en leelijk maakte. Aan de Zuiderhoofdstraat vinden we een huis, waarvan Jacob Jacobus Middelhove in het jaar 1752 den eersten steen heeft gelegd, zooals het onderschrift in den gevelsteen, hierboven afgebeeld, mededeelt. De eigenaar schijnt wél gevarren te zijn bij zijn handel op de Spaansche stad Alicante, aan de verre Middellandsche zee, daar boven de inscriptie een uiterst primitieve afbeelding is gebeiteld, van een weidsche stad, tegen de bergen gebouwd en beschermd door een hoog op den bergtop rijkend kasteel. Voor de stad breidt zich de haven, gestoffeerd met twee vorstelijke driemasters en een vijftal sloepjes, waarschijnlijk het eigendom van den gelukkigen koopman, die in de stad „Allekanthe” fortuin maakte, wat weinig invloed schijnt te hebben geoeffend op zijn talen-inzicht.

De Zuiderhoofdstraat was uiterst bevorderlijk voor een welverzorgden gevelsteen. Daar woonden van ouds de patriarchale Krommenier families, de Waligs, de van Leydens, de Schaaps. Ze bouwden in de 18e eeuw hun huizen op de gewone Zaanse wijze, houten gevels op meestal steenen onderpui, de eigenaardige Hollandsche vervorming van Lodewijk-stijlen. Zoo streefde naar Gallische verfijning de gevel, op blz. 566 afgebeeld, waarin de attributen van de zeildoek-fabrikatie in steen werden vastgelegd, wel eenigszins contramineus, zonder acht te slaan op de houten ornamenten, waarin twee corintische pijlers rondom een groot dakraam nogal komisch werken.

De zeildoekfabricatie was en is nog steeds een belangrijke factor voor Krommenie's welvaart. De bloei van onzen handel, de bloei van onze sloopstimmerwerven bepaalde haar op- en nedergang. In 1725, het begin der 18e eeuw, toen de roem van onze scheepsbouwers den keizer aller Russen naar Holland trok, was ook de zeildoekfabricatie of rolrederij op het hoogste punt van haar productie; jaarlijks werden ruim 33000 rollen zeildoek vervaardigd en nimmer werd later jaren dit cijfer nog bereikt. In Krommenie waren vele fabrieken, waar het witte en grauwe zeildoek, dat voorzorg in de behoeften van binnen- en buitenvaart, werd gegeven in zoo goede qualiteit, dat het de Engelsche en Moscovische doeken met glans versloeg. Toch werd later het Moscovische doek, ofschoon 't minder sterk was, een geduchte concurrent, terwijl ook de Engelschen, door het Hollandsche doek zwaar te belasten, den Krommenieschen wevers danig in den weg zaten. —

Van de 17 fabrieken, welke een dertigtal jaren geleden te Krommenie bestonden, zijn er thans nog twee over: bovendien woonden te Assendelft vele thuiswevers, die iederen Zaterdag hun handgeweven rol naar Krommenie afleverden.

Volkomen Zaanse-kleurig was de kleederdracht dier werkers,

van die ietwat peuterige, toch frissche en grappige kleurcombinatie, welke de Zaan zijn zoozeer afzonderlijk aspect verleent. Ze droegen lichtblauwe jassen, met helroode voering en zorgden met hun witte zeildoekrollen dus wel voor de handhaving van het nationaliteitsgevoel.

Intusschen is de kleeding der streek ook hier verdwenen: alleen in het naburige Assendelft dragen de vrouwen nog een enorm aantal rokken en de bekende „kiepjes”, welke hun naam gegeven hebben aan een gebruik, dat, als veel andere goede oude tradities, nog maar kort geleden is verdwenen. Tegen St. Nicolaas n.l. kon men vele oude vrouwen langs de huizen zien trekken, met groote trommels taai-taai en speculaas zwaar beladen. Ze gingen huis aan huis bij de notabelen „kiepen”, hun waren verkoopen en zoo druk liep 't, dat de Zaanse dames, als de Haagsche haar jour, naar behooren haar „kiepdag” bepaalden. Zoo hield mevrouw Eduard haar „kiepdag” den 3en December: alle kiepsters wisten 't en zouden er niet aan denken een anderen dag aan te kloppen.

Krommenie kende ook nog in volle glorie Luilak en Sint Maarten. Dan trok alles, wat jong was, erop uit, rijk en arm eensgezind. Specifiek Krommeniesch was de tocht met de „korrie”. De „korrie” valt het best te vergelijken met een modernen strandwagen, waarin baby naar het strand wordt getransporteerd, een karretje van latten, met een langen trekboom. Maar de jeugd in Krommenie maakte er een ander en heel wat onbegrijpelijker gebruik van, waarvan de oorsprong zich in de grijze oudheid verliest en waarvan een verklaring mij onbekend is.

Met Pinksteren dan kwam de kermis in het land. En reeds een week vroeger kwamen alle jongens en meisjes van 't dorp bij elkaar om de „korrie” aan een touw rond te zeulen. Dan zongen ze, zoo luid ze maar konden:

Louw, louw
Trek aan 't touw
Over 'n week is 't kerremis.

Maar 't hoogtepunt van 't feest was Luilak, den Zaterdag voor Pinkster. Dan stonden de vlugsten om drie uur 's nachts al op, langzamerhand sloten alle kinderen zich aan en in optocht trokken ze de „korrie” rond, 't heele dorp door, door de straten en over den dijk. Voorop liepen de belhamels een leven te maken als een oordeel, ze bliezen op groote toeters, koehoorns werden ze door de kinders genoemd, en niemand kon rustig zijn slaapje slapen. Af en toe vloog de korrie, warm geloopt, in brand, maar overal was water te vinden en de brand werd doodkalm telkens gebluscht, door de korrie in de rivier ofsloot een bad te geven. Om zeven uur 's ochtends was er geen levende ziel meer in het dorp die nog sliep, het kabaal nam een eind, de bende keerde naar huis en werd getraceerd op warme bollen, terwijl de fabrieksjongens den feestdag met het rooken van echte lange pijpen vierden.

Dan kwam de kermis. Daarheen togen ze van alle kanten uit de andere Zaan-dorpen. Ze kwamen bij voorkeur in de mooie glazen jachtjes, de trots van iederen rechtgeaarden Zaanlander. Want water, Zaanland en scheepvaart zijn één. Daarvan getuigden tot voor korten tijd nog de afsluitingen der weilanden, die door walvischtanden werden gevormd.

* * *

Even heerlijk als Luilak was St. Maarten, St. Maarten met zijn lampions en zijn pompoenen, waarvan de prachtigste lantaarns werden gefabriceerd. Dan werd je befoven met pepernoten, nadat uit den treure dit lied was gezongen:

Foto C. Steenbergh.

KROMMENIE.

GEVEL AAN DE NOORDERHOOFDSTRAAT.

Sinte, Sinte Maarten
 De kalvren dragen staarten
 De koeien dragen horens
 De klokken dragen torens.
 De meisjes dragen rokken
 De jongens dragen broeken
 Ouwe wijven dragen schorteldoeken
 Sinte Maarten is zoo koud
 Geef m'n turfje of 'n hout
 Om hem te verwarmen
 Met zijn bloote armen
 Met zijn bloote beenen
 Kan ik 'n duitje aan verdeen.

Naast de rolrederij bracht de Groenlandvaart rijkdom aan de ondernemende Zaanlanders, rijkdom, die ook door den graanhandel werd gebaat, als blijkt uit den gevel van het huis van den Heer van Leyden aan de Zuiderhoofdstraat (zie de afbeelding hieronder), welke, gracieus en verlijnd, onder een der vensters een beeldhouwde allegorie geeft van 'dit bedrijf. Luchtig en fragiel ranken de ornamenten aan dit sober-gesierde huis, ook gebouwd in de 18e eeuw. Toch is ook hier de topgevel te hoog in verhouding tot den onderbouw.

Uit ouder dagen is hier weinig over, al getuigt de kroniek ook van Krommenie's grijze oudheid. Waarschijnlijk bestond Krommenie reeds kort vóór of na 1280, toen de Westdijk werd gelegd. In 1304 wordt het genoemd in een privilege, dat het met Westzaan tot één schouts-ambacht vereenigt. Pas in 1455, onder Filips van Bourgondië, den machtigen heerscher, die alles wist te centraliseeren, verviel het voorgoed aan de grafelijkheid, ofschoon het den schijn van onafhankelijkheid, een schamelen troost voor zijn trots, in den naam ambachtsheerlijkheid bleef bewaren. Filips de Goede beloofde het nooit ter leen of in eigendom te zullen uitgeven, en zóó vast bleef deze belofte in de heugenis der Krommenieërs voortleven, dat nog in 1729 door de bewoners van Krommeniedijk heftig werd geprotesteerd tegen den verkoop als ambachtsheerlijkheid voor de somma van / 15.000.—.

Overigens vermeldt de historie dezelfde wederwaardigheden omtrent Krommenie als het overgrootste deel van Hollands dorpen en steden te beurt vielen.

Het werd door minstens acht opeenvolgende heeren bestuurd,

Foto C. Steenberg.

KROMMENIE.
 GEVEL AAN DE ZUIDERHOOFDSTRAAT, MET (ONDER HET
 BOVENVENSTER) EEN STEEN VOORSTELLEND DE
 GRAANHANDEL.

die wedijverden in het geven van privileges. Het verdienstelijkst op dit punt maakte zich Jan van Beaumont, die in 1346 het inwendig bestuur der banne regelde en in 1353 het voeren van zijn wapen toestond. De Krommenieërs hadden hun betamelijk deel aan de Hoeksche en Kabeljauwsche twisten, aan den opstand van het Kaas- en Broodvolk, wat hun echter duur te staan kwam. Dan volgt een tijd van rust, waarschijnlijk om nieuwe krachten te verzamelen voor den tachtigjarigen oorlog, waaraan ze evenzeer hun helden leverden als de overige Zaausche steden en dorpen. In 1574 werd 't door de Spanjaarden leeggeplunderd en uitgebrand, zoodat alleen nog de kerktoren de herinnering aan vroeger eeuwen bewaart en wij ons voor het overige tevreden moeten stellen met de verzaanschte Lodewijk-stijlen. Na deze eenige ramp is het leven te Krommenie verder gegaan zonder onbehoorlijke emoties; welvaart kwam met de rolrederijen en de Nauernasche vaart, welke beter verbinding met de buitenwereld bracht. Zoodat men bijzonder belang stelde in den vrede van Munster en deze gebeurtenis in 1648 niet beter meende te kunnen gedenken dan door het organiseeren van een optocht, waarbij de vrouwelijke ondernemingsgeest het initiatief nam. In een „Lijste van de Rije-maagden opgetrokken te Krommenie. Gedrukt na de copy van Jannetje en Willempje Stuurman”, wordt deze optocht, waaraan alle Krommenieësche meisjes zich wijdten, uitvoerig beschreven. Slechts enkele mannen werden uitverkoren zich temidden van deze rij te bewegen. De gelegenheidsdichter, wiens verzen nog worden bewaard, bewonderde de „maagden” uit de volheid van zijn hart.

„Het was een schoone rij, men zag er wel drie hordert
 En nog verscheide meer. Wie zou niet zijn verwondert
 Van sulcken maagdenrij, van zoo een menig paar;
 Het was een lust voorwaar.”

Zeker was de rijmelaar geen vrouwenhater:

„De orde was seer goed, en 't was seer aangenaam
 Waardoor dat Crommenie soo een beroemde faam
 Bij haer geburen heeft voor dese daad verkregen.”

Bijna anderhalve eeuw later wordt er pas weer een optocht gehouden, ditmaal met meer pracht en praal, waarschijnlijk uit een ruimer beurs georganiseerd door den optocht-maniak Jan Ademie, die in onze dagen waarschijnlijk met een lintje zou zijn vereerd om zijn Oranje-gezindheid te beloonen. Deze optocht was ter gedachtenis aan de herstelling van Prins Willem V in het bewind. Ademie heeft duchtig moeten sloven voor het slagen van zijn plan, want eenmaal reeds moest ze worden uitgesteld, omdat de bevolking reeds toen „roode” neigingen vertoonde en protesteerde tegen de „oortjes op het brood”, een belasting van 2 duiten, die op elke 6 pond brood geheven werd en juist het lagere volk drukte. Maar toen de prins eenmaal bevestigd was, kon het niet anders of het brood werd weer goedkoop, de bevolking Oranje-gezind en tot fuiven gestemd.

Jan Jelgerhuis Rz. legde den optocht vast in een plaat met uitvoerige voorstelling, waarbij noch de namen der deelnemers, noch de vrijgevigheid van Jan Ademie werden vergeten. En dit onderschrift getuigt van alle prinsensliefde, welke zoo spoedig zou zijn vervlogen:

Die nu een plaat koopt en bewaart,
 Kan altoos zien, wanneer 't verjaart;
 Dat God zijn wonder doende hand,
 Gered heeft Prins en Vaderland.
 September seven en tagtig waar
 Voor Neerland 't Grootte Wonderjaar.

J. Honigh Jz. vertelt uitvoerig over deze gebeurtenis en over Jan Ademie, den vroolijken „bakker”, in zijn Historische Studiën. De man kwam echter droevig aan zijn einde, zelf benam hij zich het leven. Honigh licht 't zoo toe: „Welke redenen hiertoe aanleiding gaven, is onbekend gebleven; zijne finantiën toch gaven er geen aanleiding toe.” De laatste woorden schijnen eer deugdelijke bevestiging van Zaausche en ook Krommenieësche levensovertuiging, welke zich in het heele wezen der plaats, van haar kunst en haar historie, nadrukkelijk demonstreert.

R. v. O.

*) Zie de afbeelding (voorplaat) in „Buiten” van 29 September 1917.

BARBARIJSCH E SCHAPEN.

10) Naar het Engelsch van ROBERT HICHENS.

ACHMEDS zang was weggestorven en Benchaâlal wist dat het scherpe oog van den gids hem al had ontdekt, dat zijn vlug verstand uit de bewegingloze houding van den Spahi had opgemaakt dat het zingen gehoord was en dat hij op hun komst was voorbereid.

Achmeds muilezel kwam op gelijke hoogte met den Spahi en ging voorbij. Achmed gaf geen teekenen van herkenning maar hij keek gestadig naar Benchaâlal, toen achter hem, alsof hij iets zocht. Benchaâlal leunde wat achterover en liet zijn boernoës lager vallen over de neergehurkte vrouw. En hij voelde hoe zij sidderde tegen zijn lichaam. Daarna volgde de muilezel die de slachtoffers van Sir Claude geweerd droeg. Toen kwam Sir Claude. Toen hij naderbij kwam, werden de eerste stralen van de opgaande zon zichtbaar aan den oostelijken hemel en vielen op de huizen van het

roode dorp op den heuvel. Toen Sir Claude den Spahi zag, schrok hij verwonderd op en hield onwillekeurig zijn muilezel in. Gedurende een oogenblik staarden de twee mannen elkaar aan, de Engelsman vorschend en achterdochtig, de Arabier met een slaperige matheid die niets verried van wat er in zijn geest omging. Nog steeds ademde hij den rook van zijn cigarette in en liet hem door zijn fijn besneden neusgaten weer ontsnappen.

„Bonjour,” zei Sir Claude ten laatste, op den ruwen toon van een vermoeiden man.

„Bonjour, m'sieu,” zei de Spahi zachtjes. „U heeft een flinke buit gemaakt, zie ik.”

De vrouw op den grond beefde hevig.

Benchaâlal leunde nog verder achterover. Hij was bang dat de ruiter de plooiën van zijn boernoës zou zien bewegen en verwenschte in stilte de vreesachtigheid der vrouwen.

„U is al vroeg buiten, monsieur,” zei Sir Claude.

„Wij Spahis zijn aan vroeg opstaan gewoon, m'sieu. Na drie uur slaap ik zelden veel. Ik zie graag de zon opkomen boven de woestijn.”

Hij meende te zien dat Sir Claude's starende, ingespannen oogen achter hem keken, zoo als Achmed gedaan had. Maat hij was er niet zeker van. De rookcirkeltjes uit zijn cigarette die omhoog kronkelden naar den bleeken hemel waaraan de laatste sterren nog niet verglansd waren, konden zijn scherp gezicht bedrogen hebben.

Er heerschte een oogenblik stilte. Sir Claude hief zijn rechterhand op, legde die op den nek van den muilezel en maakte een beweging als of hij op het punt was af te stijgen. Toen scheen hij van plan te veranderen, want hij raakte het dier plotseling met zijn hielen aan, klemde zijn lippen op elkaar en reed zonder een woord te spreken verder. Het hoefgetrappel op den langen harden weg nam langzamerhand af.

„Beweeg u niet!” zei de Spahi, zonder zich te verroeren.

Het hoefgetrappel stierf geheel weg.

„Nog niet!” zei hij hard op. „Niet voor ik het u zeg.”

Hij hoorde weer het geluid van krampachtig, half gesmoord snikken. Toch veranderde zelfs nu zijn gezicht niet, zelfs nu ging hij rustig voort met rooken.

De ruiters verdwenen in den pas. Zij verloren zich in de uitgestrektheid der rotsen. Toen sprong de Spahi op, hief zijn mantel omhoog en bevrijdde de verschrikte vrouw.

„Weet hij het? Heeft hij mij gezien?”

„Wie weet het?”

„Hij zal naar mijn kamer gaan! O God! hij zal naar mijn kamer gaan!”

„Dat weet ik niet. Hij is vermoeid. Hij zit als een zak op zijn muilezel.”

„Hij zal er heen gaan! Wat moet ik doen? Wat moet ik doen?”

Benchaâlal strekte zijn arm uit naar de ruimten der woestijn.

„Wil u daar heen gaan met mij?”

„Hij zal mijn kamer leeg vinden. Hij zal terug komen!”

De Spahi keek haar een oogenblik aan. Toen zei hij koud: „Ga uw gezicht in de rivier wasschen, madame, dan kunnen wij samen praten. Op het oogenblik is het vergeefs.”

Lady Wyverne keek hem een oogenblik aan, alsof ze niet begreep wat hij gezegd had. Maar de tranen droogden op haar wangen. En na een oogenblik keerde ze zich gehoorzaam van hem af, ging naar den oever der rivier en boog zich over het stroomend water.

X.

De zon was opgegaan en goot haar stralen over de woestijn uit, maar de bergpas van El-Ahbara was nog in schaduw gehuld toen Lady Wyverne, alleen, langs den weg en voorbij de Judasboomen ging door de opening in het houten hek en op de binnenplaats van het hotel kwam. Ze was zeer bleek en keek steelsgewijze om zich heen, dan zag ze vlug naar boven naar de slaapkamer van haar man.

Het raam was gesloten en de groene *persiennes* verborgen het glas. Zij liep snel de plaats over en probeerde de voordeur.

Het scheen haar toe dat de knop bijna van zelf omdraaide.

Ze begreep waarom, toen ze de deur open stootte en Achmed in de opening zag staan. Hij staarde haar met zijn eene oog aan, maar zei niets en zij snelde hem zonder gedruisch voorbij, de trappen op en haar slaapkamer in.

Ze had gevreesd Sir Claude daar te vinden. Maar er was niemand. Zachtjes sloot ze de deur en ging op een kleinen stoel bij haar bed zitten.

Was haar man in de kamer geweest of niet?

Dat was de levensvraag welke ze zich stelde. Hij moest vreeselijk vermoeid zijn geweest van den langen rit door de woestijn en het jagen dat hij dien dag had gedaan. Hij moest naar bed verlangd hebben. Maar, hem kennend, was ze er toch bijna zeker van dat hij niet naar bed zou gaan zonder eerst haar deur te probeeren. En ze had haar niet op slot gedaan toen ze uitgegaan was om met Benchaâlal het opkomen der zon te zien. Ze was roekeloos geweest, zich volkomen veilig voelend bij de gedachte dat Sir Claude mijlen ver weg was.

Waarom was hij teruggekomen?

Ze begon zich werktuigelijk te ontkleeden. Haar handen beefden en ze was het niet gewend zich zelf te ontkleeden, maar ten laatste was ze klaar en stapte in bed en trok de dekens op tot haar kin.

Waarom was hij teruggekomen? Het was zijn eigen idee geweest den heelen nacht weg te blijven. Zij had hem er volstrekt niet toe aangespoord, had er zelfs nooit aan gedacht. Toen ze het briefje

Foto C. Steenberg.

KROMMENIE.

GEVEL AAN DE ZUIDER HOOFDSTRAAT.

gelezen had waarin hij haar mededeelde dat hij ginder zou blijven slapen, was ze vervuld geweest van een soort ironisch medelijden met zijn dwaasheid, met zijn kortzichtigheid.

En nu was hij in den nacht teruggekomen.

Even later, toen ze daar zoo rustig lag, en haar man niet kwam en ze geen beweging in zijn kamer hoorde, begon ze te denken dat ze misschien onredelijk was geweest in haar angst. Ze was haar hoofd kwijt geraakt, of tenminste bijna.

Als de Spahi niet zooveel zelfbeheersching had getoond, zou haar man haar zeker ontdekt hebben.

En als ze eens ontdekt was?

Ze trachtte kalm over den toestand na te denken, zonder zich op te winden. Als ze ontdekt was geworden, wat zou Crumpet dan gezegd hebben?

Als hij nu iets wist, wat zou hij zeggen of doen?

Ze was altijd gewoon geweest hem te regeeren. Hij had altijd aan al haar grillen toegegeven. Ze waren dikwijls dwaas geweest, maar onschuldig. Ze had geflirt. Vele mannen hadden haar min of meer het hof gemaakt. Maar het was altijd een heele tamme geschiedenis geweest, het was zelfs nooit een „spelen met vuur” geworden. Er was nooit vuur geweest om mee te spelen.

Maar waar Benchaâlal was, daar was vuur, daar was altijd vuur.

Sir Claude had zich van haar kleine flirtations nooit iets aantrokken. Maar hij was zeker van haar geweest. Daar Lady Wyverne in werkelijkheid nooit iets voor een harer bewonderaars gevoeld had, was de gedachte nooit bij haar opgekomen dat Sir Claude ooit eenig gewicht zou kunnen hechten aan hun oplettendheden of zelfs aan hun eenkele keer voorkomende vurigheid. Die vurigheid was altijd Engelsch geweest en het bewustzijn van haar eigen koelheid had haar voor alle vrees of schuldgevoel behoed.

Maar nu was ze bang, voor zich zelf zoowel als voor haar man. En ze voelde zich schuldig, niet om eenig kwaad dat ze begaan had, maar om gedachten die haar geest hadden doorkruist, om gevoelens die haar hart hadden beroerd.

Ze kende haar man door en door, en zij kende zijn echt Engelschen aard. Hij had alle, of bijna alle, vooroordeelen van den doorsnee-Engelschman, het waren de geliefde kinderen van zijn niet al te schranderen geest.

Ze raadde hoe Sir Claude onvermijdelijk over Afrikanen zou denken. Hij zou iederen Afrikaan, het zij een Egyptenaar, een Arabier, een Neger of een Moor, met ongeveer de zelfde oogen beschouwen als waarmee de doorsnee-Amerikaan den neger beschouwt. Zij zouden voor hem allen het zelfde zijn... „zwarten,” of „verd...zwarten”, zoo zou hij ze allen te samen noemen. De gedachte dat zijn vrouw in eenige zeer vriendelijke betrekking tot een van hen kon staan, met een van hen kon flirten, hem toe kon staan haar openlijk te bewonderen, haar zelfs het hof te maken, zou nooit bij hem opkomen. Maar als men hem de overtuiging opdrong, als men hem bewees, dat zijn vrouw 's nachts met een Arabier gewandeld had, hem had vergund haar te bewonderen, zelfs hem bewonderd had, hem interessanter, meer dan dat, hem vol van een vreemde bekoring, wonderlijk aantrekkelijk gevonden had!

Wat dan?

Plotseling zag Lady Wyverne haar man in een nieuw licht, zag een nieuw wezen in hem ontketend. Het duurt dikwijls lang eer een Engelschman wakker wordt, maar als hij wakker wordt, is hij er de man niet naar om met zich te laten spelen. En Sir Claude was zeer primitief. Op sommige kritieke oogenblikken van het leven is de primitieve man de gevaarlijkste, de vreeselijkste van alle mannen. Hij snelt vooruit met de blindheid van een machine.

Lady Wyverne rilde in haar bed.

Maar dan zei ze tot zich zelf dat Sir Claude het niet wist. Als hij het geweten had zou hij het hotel verlaten hebben om haar te zoeken of in haar kamer gewacht hebben om haar te beschuldigen.

Maar waarom was hij teruggekomen?

Zijn terugkomst deed haar denken dat hij eenige achterdocht moest koesteren, dat er iets was gebeurd dat zijn gedachten afgeleid had van de Barbariische schapen en ze op een ander onderwerp had gevestigd.

Ze lag langen tijd stil. Na een poosje hoorden ze stemmen beneden. De Arabische bedienden waren op. Niettegenstaande de gesloten blinden, begreep ze dat de zonnestralen den pas hadden bereikt. De dag was aangebroken en zij moest hem onder de oogen zien.

Ze keek op haar horloge. Acht uur. Ze stond op, belde om warm

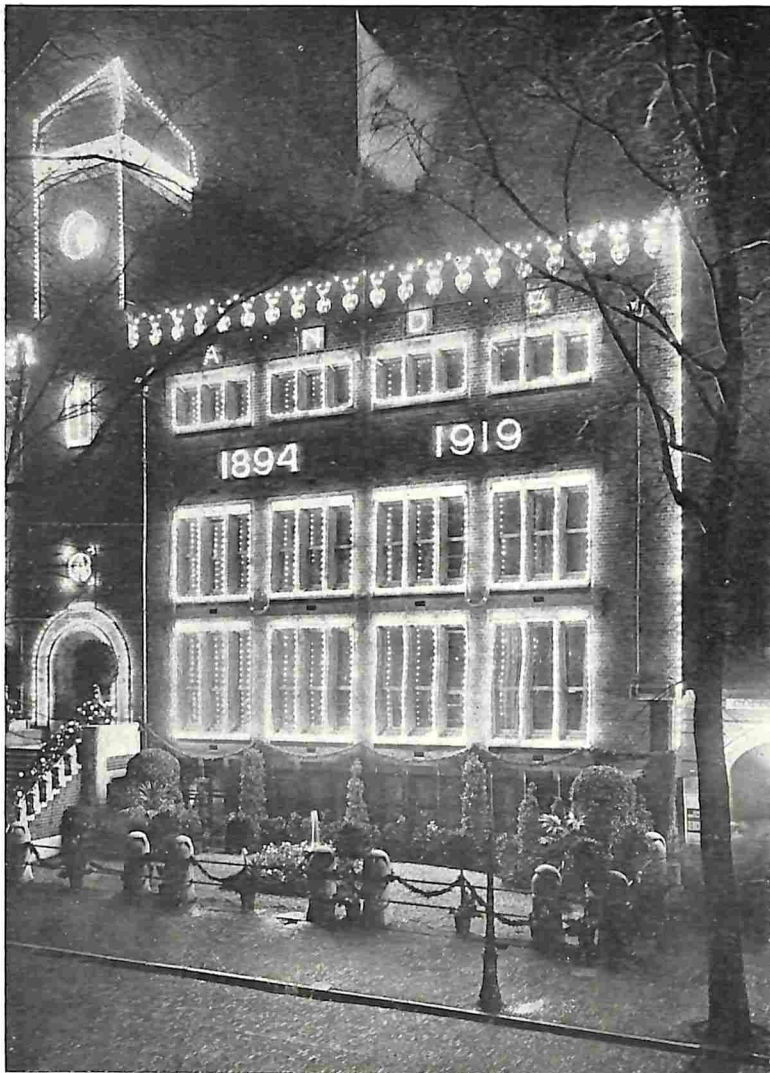

Foto C. Steenbergh.

HET 25-JARIG BESTAAN VAN DEN ALGEMEENEN NEDERLANDSCHEN DIAMANTBEWERKERS BOND. HET VERLICHTTE BONDSGEBOUW AAN DE PLANTAGE FRANSCHELAAN TE AMSTERDAM.

Foto C. Steenbergh

HET 25-JARIG BESTAAN VAN DEN ALGEMEENEN NEDERLANDSCHEN DIAMANTBEWERKERS-BOND. DE DIAMANTBEWERKING-ZEGEWAGEN VOOR HET BONDSGEBOUW.

water. Een Arabier zette het voor haar deur neer en klopte. Toen hij weg was opende ze de deur en bracht het naar binnen. De deur van haar man was gesloten. Was hij in het hotel of was hij uitgegaan om haar te zoeken nadat hij haar kamer leeg gevonden had?

Ze maakte allerlei gissingen. Ze verlangde vurig te weten. Toen ze gekleed was spande ze al haar geestkracht in, opende de deur en stapte naar buiten op de veranda. Op dat oogenblik kwam haar man uit zijn kamer en ontmoette haar.

„Crumpet!” riep ze.

De verraste beweging die ze maakte was natuurlijk. Ze was werkelijk overrompeld, verschrikt. Ze hield zich aan de balustrade vast en trachtte zich te kalmeeren.

„Ben je terug?”

„Ja,” zei hij.

„Maar je hebt mij gezegd dat je buitenshuis zoudt slapen. Waar was het ook weer? Ergens op een plaats waar gazellen waren.”

„Dat weet ik wel, maar die herberg was zoo beestachtig dat ik maar terug ben gekomen.”

„Wanneer?”

„Ik heb bijna den geheelen nacht gereden. Ik ben met zonsopgang hier aangekomen.”

„Ik... ik heb de muilezels niet gehoord.”

Zij trachtte natuurlijk te spreken en geloofde dat ze erin slaagde. Maar haar oogen waren steeds angstig onderzoekend op haar man gericht.

„Je was zeker vast in slaap,” antwoordde hij.

„Ja, ik sliep zeker vast.”

„Laten we gaan ontbijten,” zei hij.

Hij was dus niet in haar kamer geweest! Voor een oogenblik voelde ze zich ontzaglijk opgelucht. Ze kwam dicht bij en wilde hem een kus geven. Maar toevallig keerde hij zich juist om, om een van de rieten stoelen te zoeken waarin ze altijd zaten als ze hun ontbijt of thee op de veranda gebruikten. Hij had blijkbaar geen erg in haar beweging gehad. Of had hij er wel erg in gehad en gewenscht...?

Hij had den stoel gevonden, boog zich over de veranda en tiep om het ontbijt.

„Ben je moe?” zei Lady Wyverne.

„Ja, een bectje.”

Hij wipte met zijn stoel achterover zoo dat twee pooten den vloer niet raakten, liet ze dan weer neerkomen en wipte vervolgens weer achteruit.

„De rit was wel wat lang.”

„Het... het verwondert me dat je niet in het hotel gebleven bent.”

„Het was er zoo beestachtig vuil.”

(Wordt vervolgd.)